

S. Sayısı : III

Sürekli görevle yabancı memleketlerde bulunan memurların aylıkları hakkındaki 4991 sayılı Kanuna ek Kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (1/151)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1557, 6 - 622

21 .II . 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Sürekli Görevlerle Yabancı memleketlerde bulunan Memurların Aylıkları hakkındaki 4991 sayılı Kanuna ek olup Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 20 .II . 1951 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

GEREKÇE

1452 sayılı Kanunla 1 .IX . 1929 tarihinden itibaren Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülü cihetine gidilirken memurlar için bir aylık asli ve bu aylık aslına tatbik edilecek bir emsal tesbiti derpiş olunduğu halde 1498 sayılı Kanunla aynı tarihten itibaren yabancı memleketlerde bulunan Dışişleri Bakanlığı memurları için bir aylık asli ve bir de temsil tahsisatı tesbit edilmiş ve bu istihkakların İngiliz lirası olarak ödenmesi kabul olunmuştur.

Aynı esas 1498 sayılı Kanunu ilga eden ve 1 . VIII . 1931 tarihinde yürürlüğe giren 1843 sayılı Kanun ile de mahfuz tutulmuştur.

Ancak, 1931 yılı sonunda İngiliz lirası kıymetinin düşmesi üzerine 31 . XII . 1931 tarihinde yürürlüğe giren 1906 sayılı Kanun ile bu memurların aylıklarının İngiliz lirası üzerinden ödenmesinden vazgeçilerek istihkakları baliğine 9,3 mislinin ilâvesi suretiyle tediyesine başlanmıştır.

1946 yılı Eylül ayında Türk parası kıymetinin düşürülmesi üzerine dış memleketlerdeki memurlarımızın yabancı memleket parası ile ellerine geçen aylık miktarları o nisbette düşmüş olduğundan bunu telâfi için eski usulden vazgeçilerek 31 . XII . 1946 tarihinde yürürlüğe giren 4991 sayılı Kanunla 3656 sayılı Kanundaki aylık tutarlarına 4 ilâ 7 arasında değışen emsal tatbiki cihetine gidilmiş bulunmaktadır.

1950 yılında Sovyet Hükümetince dolâra nazaran ruble kıymetinin iki misline çıkarılması sebebiyle de bu memleketteki memurlarımızın aylıklarına 4991 sayılı Kanundaki âzami mislin tatbikinin dahi kâfi gelmiyeceğı anlaşılmış olduğundan 5624 sayılı Kanunla alınan müsaadeye istinaden mezkûr memleketteki memurlarımızın aylıkları için 14 emsali tatbik olunmuştur.

Bu izahattan anlaşılacağı üzere yabancı memleketlerdeki memurlarımızın aylıkları yurt içindeki memurlardan ayrı olarak buldukları memleketlerin ekonomik ve para durumlarına ve geçim şartlarına göre ayarlanmakta bulunmuştur.

Bu maksat ve ölçülere göre yabancı memleketlerdeki memurlarımız için tesbit olunan miktarların halen değıştirilmesini icabettiren bir vaziyet mevcut olmadığı halde sırf Gelir Vergisinin tatbiki dolaşısıyla bu memurların aylıkları umumi olarak maksat haricinde mühim miktarlarda artmış olacaktır.

Bu durum karşısında sözü edilen memurların yabancı memleket parasiyle bugün ellerine geçen aylık miktarlarını değiştirmeyeceği şekilde ve mer'i emsaller dâhilinde bir ayarlama yapılması düşünülmüş ise de, yapılan inceleme sonunda, 4991 sayılı Kanunda asgari emsal olarak tesbit edilmiş bulunan 4 mîslinin altına inmenin de zaruri olduğu anlaşıldığından bu hususta kanuni bir müsaade alınması için ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/151

Karar No. 38

23 . II . 1951

Yüksek Başkanlığa

Sürekli görevlerle yabancı memleketlerde bulunan memurların aylıkları hakkındaki 4991 sayılı Kanuna ek Kanun tasarısı komisyonumuzca havale edilmiş olmakla Maliye Bakanlığı temsilcisi hazır bulunduğu halde incelendi:

Hükümet gerekçesinde belirtildiği veçhile, yabancı memleketlerde vâzife gören memurlarımızın, buldukları memleketin hayat seviyesine göre yeter ücret alabilmelerini sağlamak maksadiyle, maaşlarına hadleri kanunla muayyen, emsal tatbik edilmektedir.

Halen tatbik edilmekte olan emsal (Sovyet Rusya hariç) 4991 sayılı Kanun gereğince, 4 ilâ 7 arasında değişmektedir. Sovyet Rusya'da sürekli görevle bulunanlar için ise, 1950 yılında bu memleketin parasını dolâra nazaran % 100 yükseltmesi üzerine hâsıl olan durum dolayısıyla, 5624 sayılı Kanunla Hükümete tanınan yetkiye dayanılarak, 14 emsali tatbik edilmektedir.

Bu kere Gelir Vergisinin memur ve ücretlilere tatbiki üzerine, maaş ve ücretlerde hâsıl olan artış, emsal nispetinde büyüyerek, vazife görülen memleketin hayat seviyesine göre ayarlanmış miktarların üstünde tediyat durumu hâsıl

olmaktadır.

İktisadi bir zaruretin neticesi olmıyan bu durum, ayrıca Gelir Vergisinin tatbiki neticesinden yabancı memleketlerde vazife gören memurları, yurt içinde çalışanlardan daha fazla istifade ettirmek gibi gayriâdil bir manzara da arz etmektedir.

Bu sebep ve mülâhazalarla, Komisyonumuz tasarımı ve Bakanlık temsilcisinin ivedilik talebini oy birliğiyle kabul etmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyrulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu Başkanı

Rizê

I. Akçal

Sözcü

Giresun

H. Erkmén

Kâtip

Zonguldak

F. Açıksöz

Mardin

A. Kalav

Sivas

Ş. Ecevit

Kırklareli

S. Pekkip

Diyarbakır

M. R. Bucak

Şeyhan

Z. Akçalı

Trabzon

T. Koral

Konya

U. N. Yiğiter

Siird

M. D. Süalp

Yozgad

F. Nizamoğlu

Zonguldak

R. Sivişoğlu

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/151

Karar No. 56

24 . II . 1951

Yüksek Başkanlığa

Sürekli görevle yabancı memleketlerde bulunan memurların aylıkları hakkındaki 4991 sayılı Kanuna ek olarak Maliye Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 21 . II . 1951 tarihli ve 6/622 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan Kanun tasarısı Maliye Komisyonu raporiyle birlikte Komisyonumuza havale buyurulmakla Dışişleri Bakanlığı adına Zat ve Sicil İşleri Genel Müdürü ile Maliye Bakanlığı adına Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürü hazır oldukları halde incelenip görüşüldü:

Yabancı memleketlerdeki memurların aylıkları, yurt içindeki memurlardan ayrı olarak, buldukları memleketlerin ekonomik şartlarına, para durumuna ve geçim imkânlarına göre ayarlanmakta ve 4 ilâ 7 arasında değişen ve 0,25 kademesine tâbi olan bir emsal ile hesap edilerek tediye edilmektedir.

1946 yılında yürürlüğe giren bu sistemin tekrar gözden geçirilerek yeni bir ayarlama yapılması ve 4 ile 7 arasında değişen emsalin bilhassa Gelir Vergisinin memurlar hakkında da tatbiki kabul edildiğine göre 4 den daha aşağı bir nispetin tesbiti zarureti hâsıl olmuş bulunmaktadır.

Bu sebeple tanzim olunan tasarı, Komisyonumuzca da esas itibariyle kabule değer görülmüştür.

Ancak Komisyonumuz, 4991 sayılı Kanunun birinci maddesi hükmünün değiştirilmesini ve 5624 sayılı Kanun hükmünün de bu tasarı ile birleştirilerek bu kanunun kaldırılmasını uygun bulduğu gibi yalnız emsalin âzami ve asgari hadlerini tesbit ederek bunların arasındaki kademelerin 0,25 ten 0,10 a indirilmesini ve bu suretle aylıkların, memurun bulunduğu memleketin ekonomik şartlarına, geçim imkânlarına ve para durumuna daha yakın bir surette ayarlanmanın mümkün olacağını ve kademeler arasındaki farkı sıralamaktan ise bunun yalnız 0,10 olduğunun ifadesinin doğru olacağını kabul etmiş ve tasarının birinci maddesini bu esas dairesinde yeniden

tanzim etmiş bulunmaktadır.

Dış memleket memurlarına verilecek paraların memurun bulunduğu memleket parasıyla ödenmesi hakkında tasarıya bir madde ilâvesine dair bir teklif vâkı olmuş ise de Dışişleri Bakanının bütçe görüşmeleri sırasında beyan ettiği ve hile paraları istikrar peydah etmiş bâzı memleketlerde esasen bu hususun tatbik edilmekte olduğu, paraları istikrar bulan ve bulacak olan memleketlerde de bu cihetin tatbikına gidileceği, birtakım memleket paralarının kote olmamasından veya gayri müstakar vaziyetlerinden dolayı buralarda dolâr olarak tediyeinin zarureti açıklanmış ve bu teklif bire karşı Komisyon çoğunluğuyla kabul edilmemiştir.

Tasarının ikinci maddesinde ilga edilen kanun zikredilmiş ve başlığında da buna göre değişiklik yapılmıştır. Tasarının 2 ve 3 ncü maddeler üç ve dördüncü maddeler olarak kabul edilmiştir.

Bu suretle yeniden hazırlanan Kanun tasarısı ivedilikle görüşülmesi dileğiyle Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
İstanbul	Burdur	Çanakkale
E. Adakan	F. Çelikbaş	E. Kafat
Kâtip		
Bursa	Afyon K.	Ankara
H. Şaman	A. Veziroğlu	M. Bayramoğlu
Çanakkale	Elâzığ	Giresun
K. Akmanlar	Ö. F. Sanaç	M. Şener
İstanbul	İstanbul	İzmir
F. Saymer	C. Türkgeldi	B. Bilgin
Kastamonu	Kırklareli	Konya
H. Türe	Ş. Bakay	M. A. Ülgen
Malatya	Maras	Ordu
Muhallifim	N. Ökmen	B. Aksoy
M. S. Eti		
Sivas	Tokad	Urfa
H. İmre	S. Ataç	Dr. F. Ergin

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Sürekli görevle yabancı memleketlerde bulunan memurların aylıkları hakkındaki 4991 sayılı kanuna ek Kanun tasarısı

MADDE 1. — 28 . XII . 1946 tarihli ve 4991 sayılı Kanunun birinci maddesinde yazılı ödeme misillerine 3,75, 3,50, 3,25, 3, 2,75 ve 2,50 misilleri ilâve olunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun 1 Mart 1951 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan <i>A. Menderes</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>S. Ağaoğlu</i>
Devlet Bakanı <i>F. L. Karaosmanoğlu</i>	Adalet Bakanı <i>H. Özyörük</i>
Millî Savunma Bakanı <i>Refik S. İnce</i>	İçişleri Bakanı <i>R. Nasuhioğlu</i>
Dışişleri Bakanı <i>F. Köprülü</i>	Maliye Bakanı <i>H. Polatkan</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>T. İleri</i>	Bayındırlık Bakanı <i>K. Zeytinioğlu</i>
Eko. ve Ticaret Bakanı <i>Z. H. Velibeşe</i>	Sa. ve Sö. Y. Bakanı <i>Dr. E. H. Üstündağ</i>
G. ve Tekel Bakanı <i>N. Özsan</i>	Tarım Bakanı <i>N. İyriboz</i>
Ulaştırma Bakanı <i>S. Kurtbek</i>	Çalışma Bakanı
İşletmeler Bakanı <i>Muhlis Ete</i>	

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Sürekli görevle yabancı memleketlerde bulunan memurların aylıkları hakkındaki 4991 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — 28 . XII . 1946 trihli ve 4991 sayılı Kanunun birinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Yabancı memleketlerde sürekli görevle bulunan:

A) Dışişleri Bakanlığı meslek memurlarının,

B) Bakanlıklar ve Genel Müdürlükler Müşavir ve Ataşeleri ve Öğrenci müfettişleriyle bunların yardımcı ve memurlarının,

Aylıkları, derecelerine ait aylık aslının memleket içindeki tutarlarının 2 - 7 misli üzerinden ödenir. Uygulanacak emsaller bu hadler dâhilinde 0,10 farkla kademelendirilir.

Sovyet Rusya'da vazife gören memurların aylıkları, yukardaki ödeme misilleriyle mukayyet olmaksızın tesbit edilecek misillerle ödenebilir.

3656 sayılı Kanunun 4598 sayılı Kanunla değiştirilen 7 nci maddesi gereğince müktesep haklarının üstünde en çok iki derece yukarıki memuriyetlere tâyin edilip aradaki farkı tazminat olarak alan Dışişleri Bakanlığı meslek memurlarından Büyükelçi ve elçilerin aylıklarına tatbik edilen emsal tazminatlarına da şâmilidir.

MADDE 2. — 23 . III . 1950 tarihli ve 5624 sayılı Kanun kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Hükümet teklifinin ikinci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümet teklifinin üçüncü maddesi aynıyle kabul edilmiştir.